

0401

NAGY György

Az első magyar határrendőrség

Minden ország évszázadok alatt kikristályosodott tapasztalatai alapján, biztonsága érdekében ellenőrzi a határain átmenő forgalmat, melynek során megkísérli távol tartani a nem kívánatos személyeket és küldeményeket. Így volt ez a Magyar Királyság esetében is. Felmerül a kérdés, hogy miért éppen a XX. század elején jött létre a határforgalom ellenőrzése, a határrend betartatása, illetve a zöldhatár őrzés felügyelete céljából az a Magyar Királyi Határrendőrség, amely hosszas előkészítés (1903-1906) után állt fel és viszonylag rövid ideig (1906-1918) működött.¹

A választ a korszak társadalmi, gazdasági változásai nyújtják.

A technikai fejlődés eredményei az államterület, az államhatár pontosabb felmérését is lehetővé tették. Erre első ízben a dualista Magyarország időszakában került sor. Hosszú viták nyomán zárták le a szomszédos államokkal történő megegyezés után a vitás határkérdéseket.²

A dualizmus időszakában rohamosan fejlődött a Magyar Királyság közlekedési infrastruktúrája, amely hatással volt a határforgalomra is.³

A XIX. századi európai migrációs folyamat részeként Magyarországról milliós nagyságrendű személy vándorolt ki az „Új világ”-ba, amely természetesen valamilyen formában jelentkezett a határforgalomban is.⁴

A nemzetközi politikai viszonyokban is jelentős változások következtek be. Létrejött az olasz és — porosz vezetéssel — az úgynevezett „kisméret” egység. Ausztria hatalmi súlya a térségben jelentősen csökkent. A balkáni háborúk — amelyek a balkáni népek törtök elleni harcai voltak — a térség nemzetállamai megteremtésének sorsdöntő lépéseinek bizonyultak.⁵

A változások — a közbiztonság erősítése érdekében — igényelték a közigazgatásban az új nemzeti szemléletű rendvédelmi szervezetek létrehozását.

Az államhatárok pontos kijelölése elősegítette azok korszerű őrzését.⁶

A századforduló után a magyar országgyűlés törvénycsomagot alkotott, amely a kivándorlásról, az útlevélekről, az idegenrendészetről és a határrendőrségről szóló törvényeket tartalmazta.⁷

A határátlépés feltételeit az útlevéltörvényben⁸ a kivándorlást a kivándorlásról szóló törvényben⁹ a külföldieknek be- és kiutazását az idegenrendészeti törvényben¹⁰, a Magyar Királyi Határrendőrségről szóló rendelkezéseket pedig a határrendőrségi törvényben fogalmazták meg.¹¹ Minden kétség kizárása érdekében a jogszabályban tisztázták a Magyar Királyi Határrendőrség feladatkörét is.¹² A testület jogköre átfogta a „nemzetbiztonság” szinte valamennyi területét. A testület nemzetközi szerződésben rögzített jogkört szabálysértési eljárási hatósági jogosultságokat és rendőrhatalmát is kapott.¹³

Az útlevéltörvény célja az volt, hogy az állam területére belépni vagy elhagyni szándékozó magyar állampolgárok számára olyan egységes szabályokat állapítson meg, amellyel biztosítható volt külföldön a szabad mozgásuk is. A cél teljesítéséhez szükséges feladatot egyrészt — a nemzetközi szerződésekben foglalt feltételeknek megfelelő — okmány létrehozása alkotta. Másrészt a kiállító hatóság és ellenőrző szervezet megjelölése.¹⁴

A Magyar Királyi Határrendőrség felállítására vonatkozó törvény¹⁵ jelentőségét nem csökkenteti, hogy a korabeli belpolitikai viszonyok következtében nem került sor azonnal a testület tényleges felállítására. Arra csak az 1905. XII. 9-ei miniszterelnöki rendelet¹⁶ és végrehajtására pedig a belügyminiszter körrendelete intézkedett 1906. I. 15-ei hatállyal.¹⁷

Figyelemre méltók a tisztviselői létszámba történő felvétel képzettségi követelményei. „A fogalmazási szakban a következő képzettség kívánatik meg: Ügyvédi oklevél, vagy államtudományi, vagy jogtudományi tudorság, vagy végre legalább a jogi négy évi tanfolyamnak a fennálló szabályok szerint való bevégezése és az államtudományi államvizsga sikeres letéte.”¹⁸

A határrendőrök felvételére vonatkozó szabályok is figyelmet érdemelnek: „A határrendőrt a belügyminiszter veszi fel. A felvétel ideiglenes és csak 6 hónapi próbaszolgálat, valamint az elméleti vizsgának sikeres letétele alapján történik a véglegesítés. Felvételei feltételek: magyar állampolgárság és fedhetetlen előélet, legalább hat évi katonai vagy csendőrségi (esetleg együttes) szolgálat, a magyar nyelvnek szóban és írásban bírása, egészséges testalkat, negyven évet túl nem haladott életkor, rendezett anyagi viszonyok.”¹⁹

Kiemelt figyelmet érdemel a Magyar Királyi Határrendőrség kapitányságai többségének földrajzi elhelyezkedése is:

- Bártfa és kirendeltsége Lubotény;
- Liptószentmiklós és kirendeltsége Poprád;
- Zsolna és kirendeltsége Csacza;

- Pozsony és kirendeltsége Királyhida;
- Sopron és kirendeltsége Csáktornya.²⁰

Aki csak rápillant a korabeli Magyarország térképére láthatja, hogy a Magyar Királyi Határrendőrség kapitányságainak többsége a belső határok mentén helyezkedett el.²¹ A fiumei kapitányság létrehozását is figyelembe véve e benyomás csak megerősödhet.²²

110 éve deklarálta hazánk, hogy „... az állam határán való átkeléshez útlevél rendszerint nem szükséges.”²³ A hatályos nemzetközi szerződéseknek megfelelően törvénybe iktatásra került az is, hogy „Az állam határainak és annak közvetlen közelében előforduló némely közbiztonsági teendőket az állami határrendőrség látja el.”²⁴

A Magyar Királyi Határrendőrség — a részletszabályok megalkotása és a szervezési teendők megvalósítása nyomán — 1906. I. 16-tól kezdte meg a működését.²⁵ A testület miniszteriális irányító szervezete a Magyar Királyi Belügyminisztérium Határrendőrségi Osztálya volt.²⁶ A Magyar Királyi Határrendőrség feladatát a Magyar Királyság teljes határszakaszán látta el, szervezeti felépítése határszéli rendőrkapitányságokból és kirendeltségekből állt.²⁷

A centrális felépítésű Magyar Királyi Határrendőrség a helyi hatóságoktól függetlenül, a központi államhatalomnak a belügyi tárca útján közvetlenül alárendelt testületként látta el feladatait. Széles jogkört kapott a határforgalom ellenőrzése mellett, azzal összefüggésben nemzetbiztonsági és idegenrendészeti teendőket is ellátott. A határrendőrség rendőri büntetőbírósként járt el útlevél, valamint külföldiek bejelentkezési és lakhatási ügyeiben, illetve a hatáskörébe utalták a kivándorlási ügyek egy részét, majd a határon átívelő leánykereskedés ellenőrzését is.²⁸

A határforgalmat a testület kizárólagosan 1912-ig ellenőrizte, ekkor — a szerb és a román határon a Magyar Királyi Csendőrségen belül szakszolgálati ág jelleggel működő — határszéli csendőrség vette át a kishatárforgalmi útiokmányok ellenőrzésének feladatait.²⁹ A határszéli csendőrség vette át, továbbá az 1912-ben megszüntetett határrendőri őrségek „zöldhatárőrizeti” teendőit is.³⁰ Ily módon az 1891-ben kialakított határszéli csendőrség kizárólagos feladatává vált a magyar-román és a magyar-szerb határon a zöldhatárőrizeti teendők ellátása, mivel e teendők végzésében a létrehozása óta már részt vett.³¹

Az ellenőrzési módszerek a belső határokon megegyeztek a külső határokon alkalmazottakkal. A belső határokon azonban csak a kivándorlók úti okmányait kellett ellenőrizni, hiszen a nem kivándorlók útlevél nélkül is átlépheték az államhatárt. Gyanú esetén természetesen bárkit ellenőrizhettek a határrendőrök. Az útlevélköteles határszakaszon azonban a határőrizeti szervezetek nem csupán a határforgalmat, hanem a zöldhatárt is ellenőrizték: „Az útlevélkötelezettség alá tartozó vonalakon a mellékutak is állandó felügyelete alatt tartandók oly célból, hogy a határt mellékösvényeken, úgynevezett csempész utakon át ne léphessék.”³²

A XIX. századi migrációs folyamat részeként mintegy 1,2 milliányi kivándorlási veszteség érte az ország népességét. Az illegális migráció látens maradt ugyan, azonban ennek ellenére köztudott volt.

Az Osztrák-Magyar Monarchián belül 1912-től felgyorsult a háborús teendőkre való felkészülés.³³ A világháború alatt a hadművelleti területeken kívül eső térség a Magyar Királyságban a polgári közigazgatás hatáskörében maradt. A kivételes hatalom által biztosított felhatalmazás alapján azonban ebben a térségben is korlátozások közé kerültek a polgárok jogai. A korlátozások közé tartozott a határátlépések szigorítása, útlevélhez kötése.³⁴

Az I. világháború idején a Magyar királyi Határrendőrség a Magyarország területén húzódó hadművelleti területek záróvonalán is tevékenykedett, ezáltal is segítséget nyújtva a katonai hatóságok munkájához.

A Tanácsköztársaság időszakában a szervezet szétzilálódott.³⁵

Jegyzetek:

¹ PARÁDI: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.*

² Romániával 1888-ban, Horvátországgal 1889-ben, Galiciával 1902-ben került sor a határviták tisztázására.

PARÁDI: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben.* ; SUBA: *Magyarország államhatárának változásai 1867-1947.*

³ A közlekedési infrastruktúra fejlesztésére fordították a Magyar Királyság beruházásának mintegy 50 %-át. A vasút fejlesztése töltötte be a korszak gazdasági növekedésében a vezető szerepet.

FRISNYÁK

⁴ A hivatalos állami statisztika 1899-től mutatta ki a kivándorlást. 1899 és 1913 között csaknem 1 500 000 fő kivándorló hagyta el a Magyar Királyság területét. Közülük mintegy 500 000 tért vissza. Az illegális migráció azonban látens maradt.

⁵ DIÓSZEGI ; PALOTÁS

⁶ 1888/XIV.tc. ; 1889/XVI.tc. ; 1902/VIII.tc. ; 1903/IX.tc. ; SUBA: *A dualista Magyarország államhatárának kialakulása 1868-1918 között.* ; SUBA: *A magyar-román határ pontosítása a dualizmus idején.*

- ⁷ 1903/IV.tc. ; 1903/V.tc. ; 1903/VI.tc. ; 1903/VIII.tc.
⁸ 1903/VI.tc. op.cit.
⁹ 1903/IV.tc. op.cit.
¹⁰ 1903/V.tc. op.cit.
¹¹ 1903/VIII.tc. op.cit.
¹² Loc.cit.
¹³ Loc.cit.
¹⁴ Loc.cit. ; 1903/VI.tc. op.cit.
¹⁵ 1903/VIII.tc. op.cit.
¹⁶ 5692/1905.ME.r.
¹⁷ 91 000/1905.BM.kr.
¹⁸ 1903/VIII.tc. op.cit. ; PARÁDI: *Rendőrség a határőrizetben*.
¹⁹ 1903/VIII.tc. op.cit. ; PARÁDI: A polgári magyar állam első határőrizeti szakszerve, a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-1914.
²⁰ 1903/VIII.tc. op.cit. ; PARÁDI: A Magyar Királyi Határrendőrség a magyar határőrizet szakmai vezető testülete.
²¹ PARÁDI: A dualizmus kori magyar rendvédelem és határőrizet. A Magyar Királyi Határrendőrség.
²² 1916/XXXVII.tc. ; PARÁDI: A Magyar Királyi Határrendőrség.
²³ 1903/VIII.tc. op.cit.
²⁴ Loc.cit.
²⁵ 5692/1905.ME.r. ; 91 000/1905.BM.kr.
²⁶ 1903/VIII.tc. op.cit. ; PARÁDI: *Rendőrség a magyar határőrizetben*.
²⁷ 1903/VIII.tc. op.cit. ; PARÁDI: A Magyar Királyság határrendőrsége.
²⁸ PARÁDI: *Rendőrség a határőrizetben*. op.cit.
²⁹ PARÁDI: *A határszéli csendőrség 1891-1914*.
³⁰ PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914.
³¹ PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata.
³² 91 000/1905.BM.kr. op.cit. 15. §
³³ PARÁDI: Áttérés a háborús határőrizetre az I. világháború előtt.
³⁴ GÁSPÁR — PARÁDI: A magyar határőrizeti szervek feladatai a katonai határőrizetre történő áttérés időszakában 1912-1914.
³⁵ Loc.cit.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:

MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK

- DIÓSZEGI — DIÓSZEGI István: *Ausztria-Magyarország és a francia porosz háború 1870-1871*. Budapest, 1965, Akadémia Kiadó. 275 p.
- PALOTÁS — PALOTÁS Emil: *Az Osztrák-Magyar Monarchia balkáni politikája a berlini kongresszus után 1878-1881*. Budapest, 1982, Akadémia Kiadó. 280 p. HU-ISBN 963 05 2868 1.
- PARÁDI: *A határszéli csendőrség 1891-1914*. — PARÁDI József: *A határszéli csendőrség 1891-1914*. Budapest, 1984, Határőrség. 95 p.
- PARÁDI: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben*. — PARÁDI József: *Pénzügyőrség és vámhivatalok a határőrizetben*. Budapest, 2003, Tipico Design. 219 p. HU-ISBN 963 76 2330 2. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 1./
- PARÁDI: *Rendőrség a határőrizetben*. — PARÁDI József: *Rendőrség a határőrizetben*. Budapest, 2003, Tipico Design. 266 p. HU-ISBN 963 76 2332 9. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 3./
- SUBA — SUBA János: *Magyarország államhatárának változásai 1867-1947*. Budapest, 2003, Tipico Design. 222 p. HU-ISBN 963 76 2329 9.

TANULMÁNYOK

- FRISNYÁK — FRISNYÁK Zsuzsa: Megy a gőzös a XIX. és XX. században. *História*, XVIII.évf. (1996) 5-6.sz. 46-48.p. HU-ISSN 0139-2409.
- GÁSPÁR — PARÁDI: A magyar határőrizeti szervek feladatai a katonai határőrizetre történő áttérés időszakában 1912-1914. — GÁSPÁR László — PARÁDI József: A magyar határőrizeti szervek feladatai a katonai határőrizetre történő áttérés időszakában 1912-1914. *ZMKA Akadémiai Közlemények*, XXII.évf. (1987) 134.sz. 131-151.p. HU-ISSN 1218-5507.
- PARÁDI: A polgári magyar állam első határőrizeti szakszerve, a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-1914. — PARÁDI József: A polgári magyar állam első határőrizeti szakszerve, a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-1914. *Hadtörténelmi Közlemények*, CI.évf. (1986) 3.sz. 541-570.p. HU-ISSN 0017-6540.
- PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti feladatai 1891-1914. *Hadtörténelmi Közlemények*, CIII.évf. (1988) 1.sz. 56-92.p. HU-ISSN 0017-6540.

- PARÁDI: A Magyar Királyi Határrendőrség a magyar határőrizet szakmai vezető testülete. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Határrendőrség a magyar határőrizet szakmai vezető testülete. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, III.évf. (1993) 4.sz.21-50.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A dualista Magyarország rendvédelme*” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: Áttérés a háborús határőrizetre az I. világháború előtt. — PARÁDI József: Áttérés a háborús határőrizetre az I. világháború előtt. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, IV.évf. (1994) 5.sz.13-17.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1993. szeptember 21-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Háború, forradalom, trianon*” című V. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A dualizmuskori magyar rendvédelem és határőrizet. A Magyar Királyi Határrendőrség. — PARÁDI József: A dualizmuskori magyar rendvédelem és határőrizet. A Magyar Királyi Határrendőrség. *Határrendészeti Tanulmányok*, III.évf. (2006) 1.sz. 5-46.p. HU-ISSN 1786-2345. A tanulmány korábbi változata 2006. január 17-én Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Tudományos Társaság és a Határőrség Országos Parancsnoksága szervezésében megvalósított „*Az ezeréves magyar rendvédelem*” című közös konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A Magyar Királyi Határrendőrség. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Határrendőrség. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XII.évf. (2007) 15.sz. 139-159.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2004 áprilisában, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság Rendőrség-történeti Szakosztálya által szervezett „*Szemere Beszélgetések*” szimpozion sorozat rendezvényén a Rendőrség Tudományos Tanácsának közreműködésével. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: Rendőrség a magyar határőrizetben. — PARÁDI József: Rendőrség a magyar határőrizetben. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XV.évf. (2008) 18.sz. 88-97.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2004. október 14-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Karhatalmi feladatok a bűnmegelőzés és békefenntartás szolgálatában Európában, a XIX-XX. században*” című XVIII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A Magyar Királyság határrendőrsége. — PARÁDI József: A Magyar Királyság határrendőrsége. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XVIII.évf. (2010) 21.sz. 101-116.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2007. október 5-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A rendvédelem fejlődése a XIX-XX. században*” című XXI. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- PARÁDI: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata. — PARÁDI József: A Magyar Királyi Csendőrség határőrizeti szolgálata. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, XIX.évf. (2010) 22.sz. 77-91.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 2008. október 10-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*Másfél évszázad rendszerváltozásainak hatásai nemzeti rendvédelmünkre*” című XXII. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.
- SUBA: A magyar-román határ pontosítása a dualizmus idején. — SUBA János: A magyar-román határ pontosítása a dualizmus idején. *Határrendészeti tanulmányok*, III.évf. (2006) 1.sz. 47-60.p. HU-ISSN 1786-2345.
- SUBA: A dualista Magyarország államhatárának kialakulása 1868-1918 között. — SUBA János: A dualista Magyarország államhatárának kialakulása 1868-1918 között. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Preasidii Ordinis)*, III.évf. (1993) 4.sz. 87-101.p. HU-ISSN 1216-6774. A tanulmány korábbi változata 1992. szeptember 29-én, Budapesten hangzott el a Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történeti Tudományos Társaság által szervezett magyar rendvédelem-történeti tudományos konferenciasorozatnak „*A dualista Magyarország rendvédelme*” című IV. konferenciáján. A publikált tanulmány az előadás javított, bővített és átdolgozott változata.

KÉZIRATOK

PARÁDI: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.* — PARÁDI József: *A dualista Magyarország határőrizete 1867-1914.* Bölcsészdoktori disszertáció (ELTE-BTK) Kézirat. Budapest, 1985.

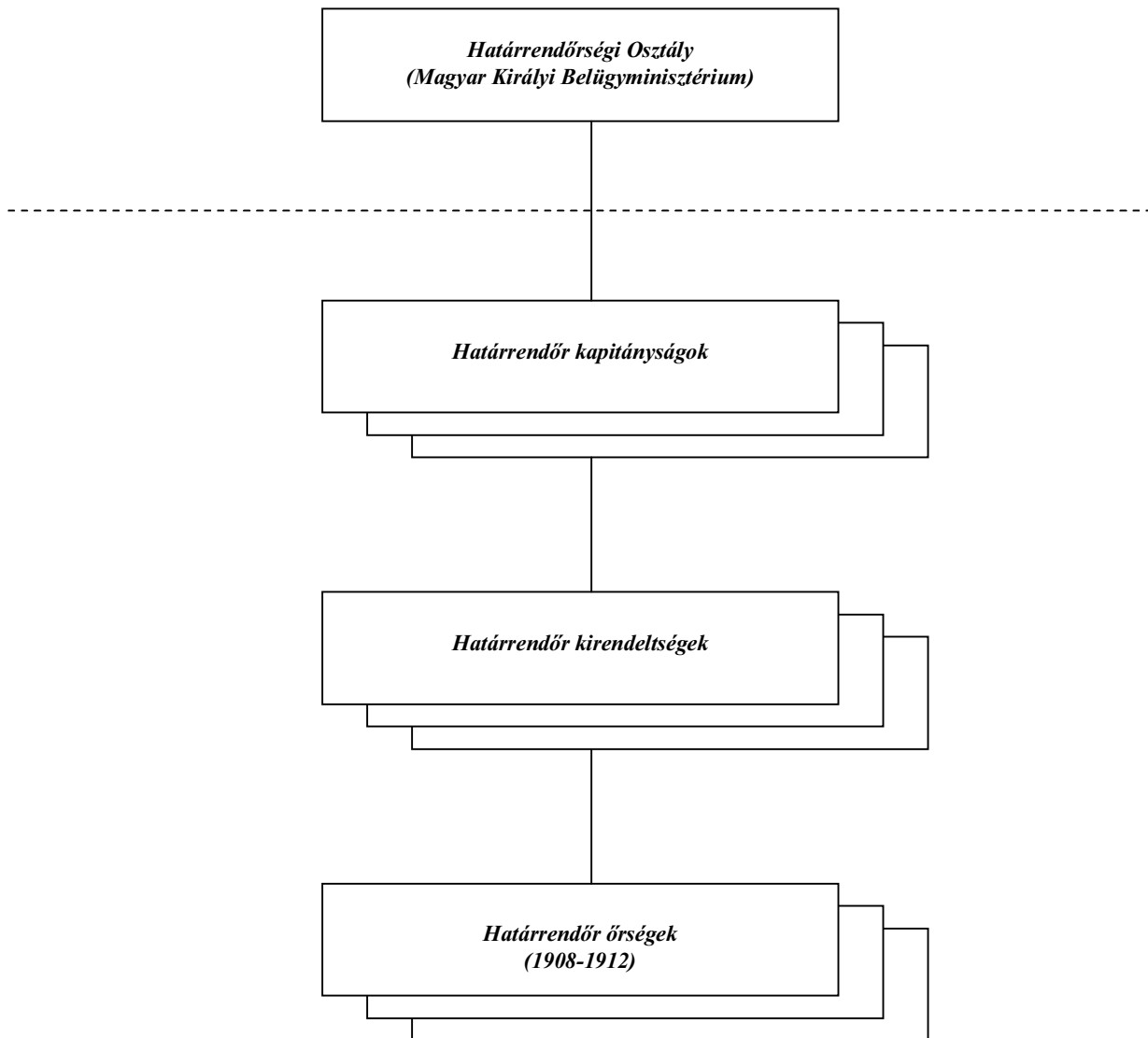
JOGSZABÁLYOK

- 1888/XIV.tc. — 1888/XIV.tc. az Osztrák-Magyar Monarchiának Romániával, a Monarchia két állama és Románia közt fennforgott határvillongások kiegyenlítése végett, a határvonal újabb megállapítása és azzal kapcsolatos kérdések szabályozása tárgyában kötött, s Bukarestben 1887. évi december 7.-én november 25.-én aláírt nemzetközi egyezmény becikkelyezéséről.
- 1889/XVI.tc. — 1889/XVI.tc. a Fiume és Trieszt szabadkikötők területének az osztrák-magyar általános vámterületbe való beolvasztására nézve az 1887/XXIV.tc. 2. §-ában kitűzött határidőnek elhalasztásáról.
- 1902/VIII.tc. — 1902/VIII.tc. a csorbatói birtok az államkincstár részére történt megvásárlásának jóváhagyásáról és az ezen vásárlásból felmerülő költségeknek állami birtokok eladása útján, történő fedezéséről.
- 1903/IV.tc. — 1903/IV.tc. a kivándorlásról.
- 1903/V.tc. — 1903/V.tc. külföldieknek a Magyar Korona országai területén való lakhatásáról.
- 1903/VI.tc. — 1903/VI.tc. az útlevélügyről.
- 1903/VIII.tc. — 1903/VIII.tc. a határrendőrségről.
- 1903/IX.tc. — 1903/IX.tc. Magyarország és Ausztria között Szepes vármegye és Gácsország szélén az úgynevezett Halastó körüli területen, az országos határvonalnak megállapítása iránt az 1897/II.tc. értelmében alakított választott bíróság által hozott ítélet becikkelyezése tárgyában.
- 1916/XXXVII.tc. — 1916/XXXVII.tc. a Fiumei Magyar Királyi Állami Rendőrségről.
- 5692/1905.ME.r. — 5692/1905.ME.r. a határrendőrségről szóló 1903/VIII.tc. életbe léptetéséről.
- 91 000/1905.BM.kr. — 91 000/1905.BM.r. a határrendőrségről szóló 1903/VIII.tc. életbe léptetésének a végrehajtásáról.

Melléletek jegyzéke:

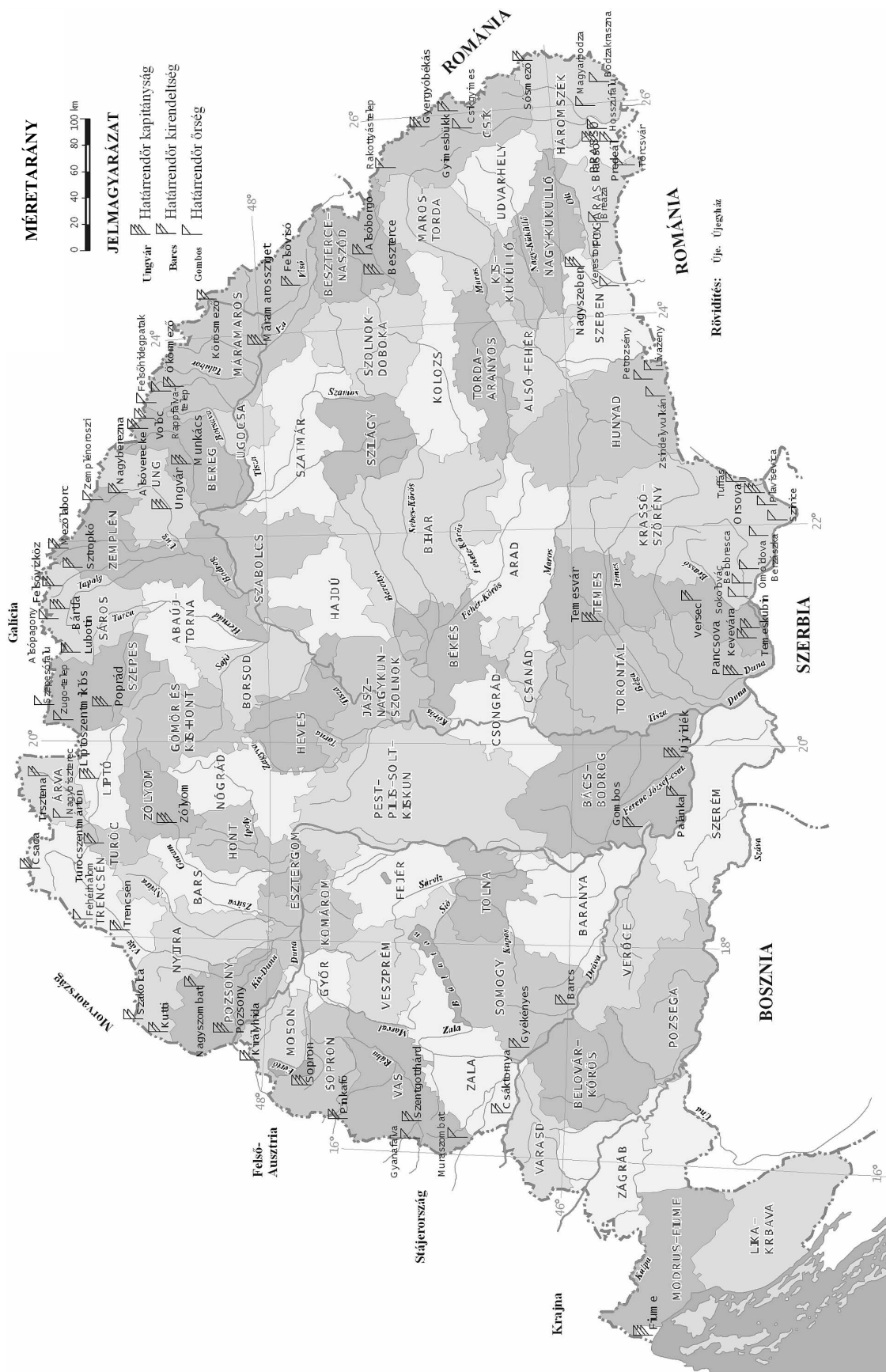
- I.sz. melléklet
A Magyar Királyi Határrendőrség szervezeti felépítése.
- II.sz. melléklet
A Magyar Királyi Határrendőrség diszlokációja 1903-1908 között.
- III.sz. melléklet
A dualizmuskori Magyar Királyság útlevélköteles határain nyitott határkapuk (határátkelőhelyek).
- IV.sz. melléklet
A Magyar Királyi Határrendőrség belső szolgálati kapcsolatai.

A Magyar Királyi Határrendőrség szervezeti felépítése.

Forrás ! PARÁDI József: *Rendőrség a határőrizetben.* 253.p. Budapest, 2003, Tipico Design. 266 p. HU-ISBN 963 76 2332 9. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 3./ HU-ISSN —

A Magyar Királyi Határrendőrség diszlokációja 1903-1908 között.

Forrás ! PARÁDI József: *Rendőrség a határőrizetben.* 254.p. Budapest, 2003, Tipico Design. 266 p. HU-ISBN 963 76 2332 9. /Rendővédelem a határokon a XIX-XX. században, 3./ HU-ISSN —

A dualizmuskori Magyar Királyság útlevélköteles határain nyitott határkapuk (határátkelőhelyek)

(= után a mai román vagy szerb név)

Román határon Bukovinától a Dunáig:Csik vármegye

1. Gyergyótölgyes=Tulgeș (Borszék és Țirgu Neamț közt, Tölgyes szoros) 1903-tól
2. Gyergyóbékás=Bicazu Ardelean (Gyergyószentmiklós és Piatra Neamț közt, Békás-szoros) 1903-tól
3. Gyimesbükk=Csikgyimes=Ghimes-Făget (Csíkszereda és Bacău közt; Gyimes szoros, a Tatros folyónál) 1903-tól
4. Pricskető (Csíkszépvíz=Frumoasa része, ami a határtól távol van; a hozzá tartozó Pricskető a határon, Gyimesbükk és Úzvölgy közt félúton található) 1904-től
5. Úzvölgy=Valea Uzului (Csíkszereda és Comănești közt) (1909-től Csíkszentmárton/Kökert néven; Cs.szentm. távol esik a határtól, de a hozzá tartozó Kökert település az Úz folyó partján közvetlenül a határon van) 1903-tól

Háromszék vármegye:

6. Sósmező=Poiana Sărată (Ojtozi sz., Kézdivásárhely és Onești közt) 1903-tól
7. Mikestelep (Gelence=Ghelința része) néven is, (Gelence Kézdivásárhely és Kovászna közt van, az átkelőpont pedig ott, ahol a Putna folyó elhagyja a határt) 1904-től
8. 8. Gőr (Gyulafalva=Kommandó=Comandău külterülete; Papolcz része), Papolcz=Păpăuți. Az átkelő a Fekete-halom csúcsától (kb. 1630 m magas) É-ra, a Gőr-patak mellett található
9. Musatelep=Muşa, (Papolcz=Păpăuți része), az átkelő a Kis-Baszka (Bisca Mica) folyó áttörésénél található, a Csihányos hegycsúcstól (1602-1605 m magas) K-re 1903-tól
10. Karajos (Zágon része, de korábban vsz. Papolczhoz tartozott), máskor Gyulafalva-telep néven is említve. A Nagy-Baszka folyó (Bisca Mare) áttörésénél, a Nagy-Bóta és a Hosszúhavas közt
11. Bodzakraszna=Crasna (Bodza folyó áttörésénél, Bodzaforduló és Buzău közt) 1903-tól

Brassó vármegye:

12. Ósánc (Hosszúfalu=Săcele része) (Brassó és Vălenii de Munte közt) 1903-tól
13. Predeal=Predeal (Brassó és Ploiești közt a Tömösi szorosban) 1903-tól

Fogaras vármegye:

14. Simon=Șimon; (néha Guczán=? néven is) Törösvár város és Sinaia közt, 1903-tól
15. Törösvár=Bran (Brassó és Cîmpulung közt a Törösvári szorosban), 1903-tól
16. Breáza=Breaza (Fogaras és a Moldoveanu közt; az átkelő a Fogarasi havasok közepén lépi át a határt), 1903-tól

Szeben vármegye:

17. Verestorony=Turnu Rosu; néha Bojca=Boița néven (Nagyszeben és Rîmnicu Vîlcea közt), 1903-tól
18. Zsinna=Jina (Szászsebes és Craiova közt; Zsinna a határtól távolabb helyezkedik el, de az utolsó lakott hely; az átkelő a Szebeni-hg.-ben a Piatra Alba csúcsától Ny-ra van), 1903-tól

Hunyad vármegye:

19. Csimpa=Cîmpa, néha Petrilla=Petrița néven; az átkelőhely útja Petrillától K-re, a Magyar-Zsil völgyétől kissé D-re metszi a határt 1909-től
20. Szurduk, Kimpényszurduk: a Zsil völgye (Petrosény és Țirgu Jiu közt = Szurduk hágó) 1903-tól
21. Vulkán hágó (Zsilyvajdejvulkántól D-re), 1903-tól

Krassó-Szörény vármegye:

22. Orsova=Orșova (Duna mellett, Lugos és Turnu Severin közt), 1903-tól

Szerb határon Romániától Boszniáig:Krassó-Szörény vármegye:

1. Orsova=Orșova 1903-tól
2. Szvinica=Svinița (Majdanpek közelében, Duna kanyarnál) Csucsobka=? 1903-tól
3. Berszászka=Berzasca, időnként Drenkova=Drencova néven is 1909-1910
4. Ómoldova=Moldova Veche 1907-1910
5. Belobreszka=Fejérdomb=Belobreșca 1907-1910
6. Baziás=Baziaș 1907-1910

Temes vármegye

7. Palánk=Banatska Palanka (a Néra torkolata) 1903-1910
8. Temessziget=Ostrovo (a Duna szigetének Ny.-i felén) 1903-1910
9. Temeskubin=Kevevára=Kovin (Morava torkolattal szemben) 1903-tól

Torontál vármegye:

10. Homolicz=Omlód=Omoljica (Pancsovától D-re) 1903-1910
11. Pancsova=Pančevo (Belgrádtól K-re) 1903-tól

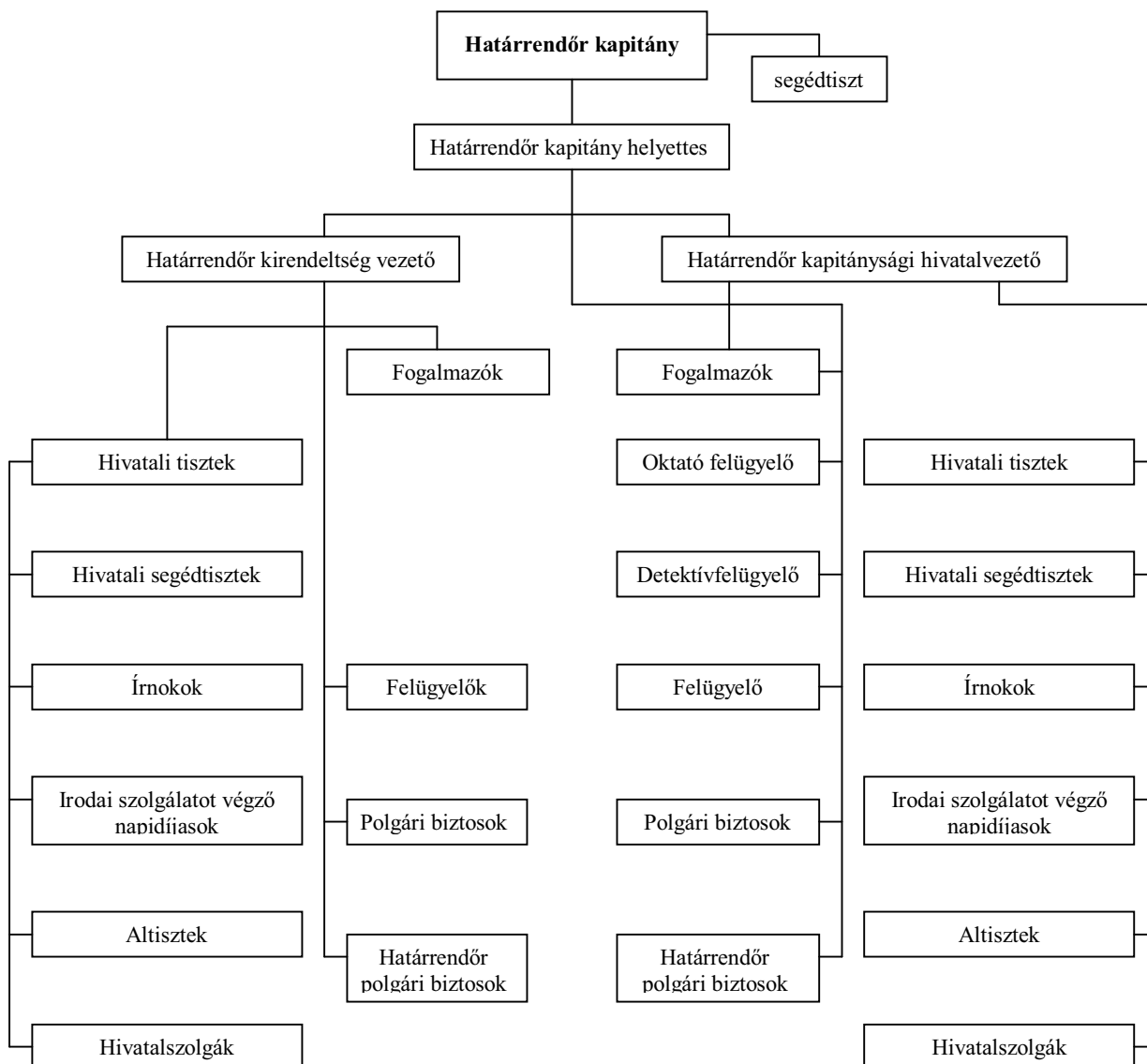
Szerém vármegye:

12. Zimony=Zemun (Belgrád elővárosa) 1903-tól
13. Kupinovo=Kupinovo (Bg.-tól Ny-ra, legközelebb Skela-val szemben) 1913-tól
14. Klenak=Klenak (Bg.-tól Ny-ra, Šabac-cal szemben) 1913-tól
15. Mitrovica=Sremska Mitrovica (Bg.-tól Ny.-ra, legtávolabb) 1913-tól

Kivándorlók részére:

1. Fiume 1904-1914
2. Csaca 1911-1914
3. Pozsony 1911-1914
4. Királyhida 1911-1914
5. Sopron 1911-1914
6. Csáktornya 1911-1914
7. Gyékényes 1911-1914
8. Gombos 1911-1914
9. Újvidék 1911-1914
10. Pancsova 1911-1914

A Magyar Királyi Határrendőrség belső szolgálati kapcsolatai.

Forrás ! PARÁDI József: *Rendőrség a határőrizetben*. 258.p. Budapest, 2003, Tipico Design. 266 p. HU-ISBN 963 76 2332 9. /Rendvédelem a határokon a XIX-XX. században, 3./ HU-ISSN —